

Tallbo var från början smedarbetarbostad som i början av seklet byggdes om till konstnärsvilla. Vem ska nu ta hand om Tallbo med kulturhistoria värdefull för gästrikländsk konst.

VEM VILL VÅRDA TALLBO?

□ □ Ecke Hedbergs Tallbo ska säljas!

Hur går det nu med den fina konstnärsvillan på nipan vid Jädraån i Kungsfors? Hur går det med alla rariteter som finns bland inventarierna från en tid när Tallbo var ett gästfritt hem för konstnärer runt

om i landet. Bland annat var Albert Engström kärkkommen gäst där. Ecke Hedberg var det gästrikländska landskapets lyhörde skildrare. Han övergav aldrig sitt Tallbo. Han fann de flesta motiven i byarna runt Kungsfors.

Tallbo har anor och det är svårt att tänka bort det ur landskapsbilden. Det är helt enkelt omöjligt, inte minst med tanke på de få byggnader som finns kvar från Kungsfors bruks tid. De flesta ligger krossade till vägfyllning.

● Kommunal förköpsrätt

Nu har kommunen förköpsrätt och har redan tittat på villan och imponerats inte minst av alla de inventarier som finns där. Kulturnämnden ska göra ett besök nästa vecka. Med den lyhördhet det nu finns i Sandviken för pietet och tradition så är det självklart att kommunen så långt det går försöker rädda Tallbo. Men ett står tämligen klart. Det blir omöjligt att placera in Tallbo i det fritidscentrum Sandviken byggt upp. Kommunen har satsat på Herrgården och byggt till sovanne. Stora belopp har satsats på skidbackarna.

● Sandviken gott rykte

Sandvikens byggnadskultur har gott rykte i landet. Gösta Sandin och hans man har sett till att gammalt bevarats och om det nu inte varit möjligt så har det nya med Ralph Erskines hjälp förvandlats till modern byggnadskultur som ska leva kvar. Man talar om Sandviken på Tekniska högskolan som ett praktexempel på hur man rustar gamla miljöer och gör dem levande. Man talar om den saken med lika stor beundran som avskyn växer

för Gävles rivningsraseri. Ja, det är faktiskt sant att Gävle dras fram som ett avskräckande exempel på hur man inte ska förfara med gamla miljöer. Det är vad unga arkitekter med rätt får lära sig. Medan alltså inkompetensens stämpel färgat Gävle så har kompetensens nyanser lagt Sandviken i en ljus dager och i båda kommunerna har grundtonen varit röd.

Tallbo kommer inte att kosta några svindlande belopp. Säkert kan privata köpare skaffa sig stället. Men det sämsta som kan hända det är om omdömeslöshet och vinstintressen gör att inventarier skingras och Tallbo "moderniseras" till oigenkännlighet.

● Familj i farstun

Från början var Tallbo smedarbetarbostad. Det var under brukstiden i mitten på 1850-talet. Det fanns fyra rum. Fem familjer bodde där. En familj bodde i farstun. Det var under Kungsfors glansperiod. 1885 lades bruket ner.

Ecke Hedberg var son åt förvaltaren Julius Hedberg och bodde i Herrgården. Tidigt följde Erik, eller Ecker som han kom att heta, med fadern på jakt i skogarna runt Kungsfors. Bruket hade jakträtten på Björnbackberget och på Vettåsen. Det var redan i tioårsåldern Ecker Hedberg fick lära känna den gästrikländska naturen däruppe. En gång berättade Ecker Hedberg, som jag under flera år bodde granne

med att han fick följa med fadern till sjön Härn. En av hundarna hade jagat upp ett lodjur i en tall och fadern sa:

— Titta nu noga, det kan hända att du aldrig får se ett lodjur mer i de här trakterna. Och det fick han nog inte heller Ecker Hedberg.

Nu var det inte så mycket skogsmänniskan Ecker Hedberg jag språkade med under min Järbotid. Det var en gammal man med en stark målarglädje som gav sig ut på åsen i Järbo. Staffliet och målarskri- net hade han med sig ända till de sista åren han levde. Han dog 1959, 91 år gammal. Men hans omtänksamhet märkte jag, hans humoristiska leende bröt igenom ibland.

● Stolthet över Ecker

De äldre, de som vet att berätta, skildrar honom med värme och högaktning. Häruppe i byarna var man stolt över Ecker Hedberg. Här i landskapet borde vi vara stolta över honom. Han är ändå en av våra största landskaps- skildrare med rötter i en tradition som befästes av Per Ekström, Hesselbom och Schultzberg.

Det finns en kärvhet i hans romantiska måleri. Det finns så många nyanser i det. Se bara på målningen av den unge skogshuggaren på väg ner i ekan. Morgondiset ligger över Härn. Det ska snart dra undan med brisen. Det ska bli en solig dag. Målningen hänger

på Kungsfors herrgård. Gör en tur upp dit och beundra både den och Tallbo.

Tallbo blev ryktbart i svenska konstnärskretsar. Hedberg köpte smedsbostäderna 1899 och byggde om efter sina egna idéer. Det blev en blandning av nyklassicism och jugend. Bredvid står en timrad bastant kåk och nedanför i viken ligger båtuset. Längst ute på nipan mot ån står fortfarande bänken, utsiktsplatsen där säkert många Kungsforsbor sett honom Hedberg sitta och se bort mot Småfåbodarna.

● Ställe för KRO?

15.000 kvadratmeter tomt hör till stället. Men vem ska nu överta det? Kan landsting- et hjälpa till? Kan Väst- bergs konstskola behöva ett utflyktsmål, ett ostört målar- reservat i den allra vackraste delen av landskapet? Kan KRO ha möjligheter att köpa in stället?

På något sätt vore det naturligtvis fint om Tallbo fick fortsätta att finnas till för gäst- rikländska konstnärer. Kan det få stå kvar som ett Sundborn men med museikaraktären kompletterad av konstnärliga aktiviteter?

Det behövs säkert många förslag. Till sist måste ändå sägas att det väsentligaste är att Tallbo hamnar hos någon som förstår att bevara det här gästrikländska kulturarv- det.

GÖRAN NORSTRÖM

Ecker Hedberg var en av det stora svenska landskapsmålarna som målade långt in på sin ålders höst. Han dog 91 år gammal.